

zaposlen za fotografiranje. Iz Italije je otišao u Madrid, Španjolska. Pred njegovu smrt hercegovačka ga je provincija prebacila u Zürich, Švicarska. U izbjeglištvu je bio usko povezan s dr. Pavelićem i bavio se politikom. Predbacivali su mu, da je postavljao hrvatske izbjegličke vlade.

Hrvatska vlada je tražila od hercegovačke franjevačke provincije, da dodijeli nekoliko fratara koji bi bili ili domobranski ili ustaški vojni kapelani. Provincijal je zadovoljio toj potražnji, imenovavši fra Berislava Mikulića domobranskim vojnim kapelanom, da vodi brigu oko vojne bolnice u južnom logoru, u Mostaru. On je stanovao u samostanu u Mostaru i imao je čin domobranskog satnika. Kasnije je također imenovan vojnim kapelanom fra Dane Čolak. Očito je da je provincijal smatrao da su prvotno biskupijski svećenici pozvani, da budu vojni kapelani, jer su franjevci-redovnici obvezani na zajednički život – “vita communis”. Krajem rata, pred samo povlačenje, još su neki fratri služili u svojstvu kapelana, kao fra Tugomir Soldo, pa fra Blago Karačić i drugi. Ovi su se brinuli ne samo za duhovne potrebe vojnika nego i civila koji su se zajedno povlačili s vojskom. Dr. fra Vendelin Vasilj i dr. fra Mladen Barbarić bili su zaduženi za izbjeglice u sjevernoj Hrvatskoj. Izbjeglice su stalno pristizale iz južne Hrvatske, pa se moralo brinuti za nje.

Kako se tokom rata, osobito krajem rata, u nekim predjelima Hrvatske ratovalo na čisto hajdučki način, našle bi se harambaše koji bi organizirali svoje čete pa su tako branili sebe i svoje od partizana. To je bila najobičnija samoobrana. Na hajdučke podvige partizana odgovaralo se hajdučki. Tako su partizani napadali veliko selo Rakitno, gdje je bio župnik fra Berto Dragičević. On je organizirao miliciju u svojoj župi, pribavio si nešto oružja, i tako se branio od partizana. Ne znam, koliko je imao milicionara. Također ne vjerujem, da je za taj podvig tražio dozvolu od provincijala. Čak se proglasio i pukovnikom. Ne znam, da li je sâm sebe promovirao u taj čin, ili mu ga je netko zaista dao. Uostalom, ovo ratovanje nije bilo nešto novo na našim terenima, jer su i za vrijeme Bečkih ratova (1683–1696) neki svećenici sudjelovali u borbi protiv Turaka pri oslobađanju hrvatskih krajeva, kao na primjer fra Luka Imbrišimović, pop Mesić i drugi. Također u prošlom stoljeću u Hercegovini don

Ivan Musić (1875–1878) četovao je u istočnoj Hercegovini protiv Turaka i tako sudjelovao pri oslobađanju Bosne i Hercegovine 1878. godine.

Koliko mi je poznato, jedino je fra Dominik Ćorić bio odlikovan od dr. Ante Pavelića. Fra Dominik se desio kao župni pomoćnik u Tomislavgradu, kad su partizani zauzeli taj grad. On je kasnije izbjegao i tako je bio odlikovan. Fra Zlatko Sivrić i fra Damjan Rozić primili su odlikovanje od maršala Tite zbog rada za "bratstvo i jedinstvo". Po svoj prilici, njima su podijeljena ova odlikovanja zbog spasavanja Srba 1941. godine. U spomenutoj knjizi *Crveni fratar* Branko je Injac ovo napisao za fra Zlatka: "Spasavao je, prema svojim mogućnostima, i od ustaškog noža i četničke kame izlažući i vlastiti život. Uspio je u tom". Injac je još trebao navesti da je spasavao ljude i od komunista pa bi onda istinu dokraja dorekao.

Na ovome mjestu donosim svoj članak u potpunosti koji je izašao u *Hrvatskom kalendaru* 1968. godine.

6. Prof. Marko Vego i pogibija širokobrijeških franjevaca

Jedan mali isječak iz prošlosti

Velik broj naših čitatelja sigurno je čuo za Široki Brijeg (u Hercegovini) i kako su franjevci tu bili poubijani u veljači 1945. godine. Ne znam, koliko je Hrvata u inozemstvu uopće čulo za profesora Marka Vego. Međutim Hrvati, koji se bave poviješću ili čitaju povijesne knjige o Bosni i Hercegovini, bez sumnje su naišli vrlo često na ime ovog pisca povijesnih knjiga i studija. Kroz punih četrdeset godina znanstvenog istraživanja i pisanja objavio je preko 300 što knjiga, što duljih i kraćih znanstvenih istraživanja kao i članaka popularne naravi, tiskanih po raznim tjednicima i mjesečnim smotrama i novinama. Bez ikakva pretjerivanja može se ustvrditi da se ubuduće neće moći stručno pisati niti povijest Bosne, a posebno ne Hercegovine, bez osvrtnja na radove sad već pokojnog prof. Marka Vege.

DR. IVO SIVRIĆ, O.F.M.

KRVAVE GODINE

Odbljesci uspomena jednoga od preživjelih

Z I R A L
Chicago-Mostar
1996